

Till Justitiedepartementet

Ju 2017/07896/Å

Yttrande över delbetänkandet Datalagring – brottsbekämpning och integritet (SOU 2017:75)

Utredningens förslag att anpassa den svenska datalagringslagstiftningen till EU-rätten så att uppgifter som lagras kan användas för att upptäcka, utreda och lagföra brott tillstyrks. Särskilt välkomnas att lagstiftningen blir teknikneutral och att lagringstiden för abonnentuppgifter förlängs till 10 månader så att även långa och komplicerade polisutredningar kan genomföras. Idag vägrar vissa operatörer att lämna ut abonnemangsuppgifter vid bland annat upphovsrättsbrott så det är mycket viktigt att lagstiftningen kommer på plats så snart som möjligt. I övrigt vill vi lämna följande kommentarer:

Om organisationen/företaget

Sveriges Biografägareförbund var part i det Svenska Filmavtalet sedan starten 1963 och ända tills det sades upp. Sammanlagt representerar SBF över 130 medlemsföretag och utgjorde tillsammans med Sveriges Filmuthyrareförening de största och viktigaste branschfinansiärerna till Filmavtalet. SBF medlemsföretag driver 396 biografier med 766 salonger runtom i Sverige.

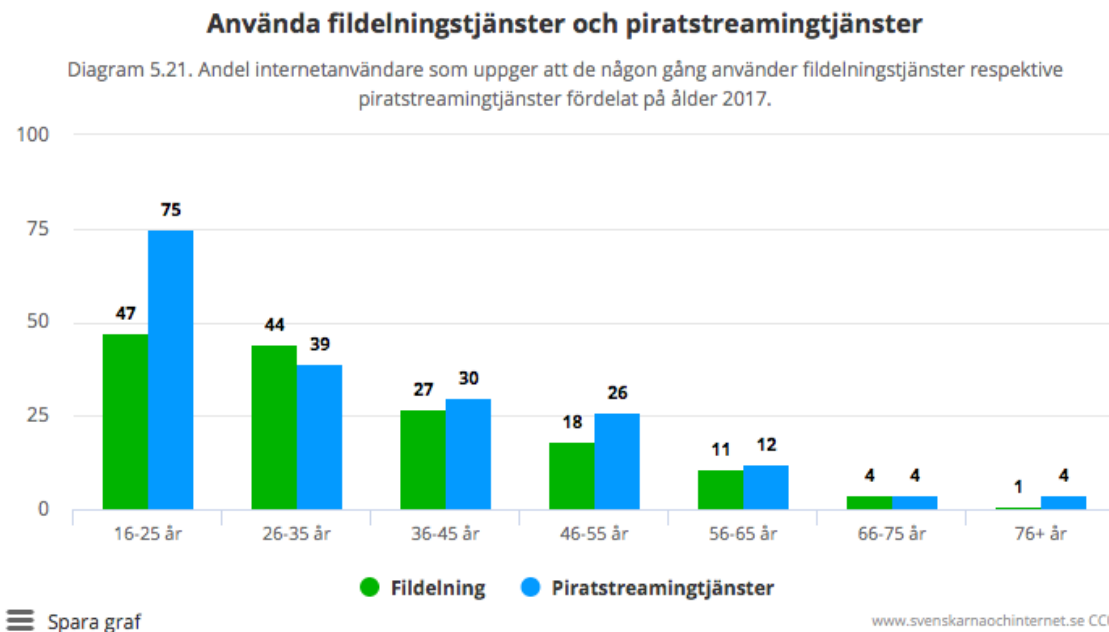
Brott mot upphovsrättslagen

Film och tv-branschen är oerhört hårt drabbade av brott mot upphovsrättslagen och det är idag ett av de största hoten mot ekonomin i branschen. Den allra största delen av brotten är digitala och utan möjlighet att få ut information om abonnentuppgifter lämnas fältet öppet för de kriminella. Enbart filmbranschen beräknas gå miste om 800 miljoner årligen till följd av de digitala brotten.¹

¹ Novus studie år 2015, tillgänglig här:

<https://ftvsblogg.files.wordpress.com/2015/06/lc3a4gesrapport-digital-marknad-fc3b6r-film-och-tv.pdf>

Enligt Internetstiftelsens rapport "Svenskar och Internet, 2017"² som presenterades i oktober 2017, piratstreamar 75 procent av svenskarna i ålder 16-25 år.

Mediavision, Nordic Piracy Spring 2017

Mediavisions årliga undersökning som presenterades i maj 2017 visar att 24 procent av svenskarna i åldern 15-74 år hade laddat ned eller streamat filmer och TV-serier via illegala webbsidor som t ex Piratebay, Swefilmer och Dreamfilm under den senaste månaden. Även denna rapport visar att piratanvändandet är mest utbrett bland de unga. Över hälften av 15-24-åringarna uppger att de använt pirattjänster under den senaste månaden. Bland unga män 15-24 år är andelen 70 procent.

Rätt verktyg ger effekt

Förbättrade möjligheter att agera rättsligt mot i vart fall viss internetrelaterad brottslighet har visat sig ha en mycket stor effekt. När den så kallade Ipred-lagen infördes sjönk antalet upphovsrättsintring i filmverk dramatiskt under en kort period vilket innebar att ett stort antal filmskapare under denna period slapp utsättas för intrång.

Mediavision, Nordic Piracy 2015 kommer fram till att motsvarande belopp är cirka 1 miljard kronor för branschen och 200 miljoner i uteblivna skatteintäkter.

² Rapporten finns tillgänglig på www soi2017.se

För närvarande råder en mycket otillfredsställande situation där vissa operatörer vägrar att lämna ut abonnentuppgifter för vissa typer av brott som de själva valt ut. Detta försvårar uppenbart möjligheterna för polisen att utreda brott. Det är av mycket stor vikt att lagstiftning snabbt kommer på plats och att det finns kännbara sanktioner för de som vägrar följa lagstiftningen.

Abbonentuppgifter, längre lagringstider

Som angavs inledningsvis är film- och tv branschen oerhört hårt drabbad av brott som begås på internet. Brottsbekämpande myndigheters möjligheter att utreda dessa brott är ofta helt avhängigt möjligheten att få ut lagrad information om framförallt abonnentuppgifter.

Av regeringens utredning framgår att de äldsta av de lagrade uppgifterna i många fall används i utredningar rörande de grövsta brotten. Vidare vill vi framhålla att det av Europakonventionens praxis följer att det ska gå att identifiera en brottsling på internet genom att brottsbekämpande myndigheter ges tillgång till abonnentuppgifter.³ Den ordning som råder idag, med operatörer som vägrar lämna ut uppgifter vid misstänkta upphovsrättsbrott, måste förändras omgående.

Kommersiella och organiserade brott mot upphovsrättslagen

De illegala streamingtjänsterna drivs idag av rent kommersiellt intresse. Polisutredningarna visar att aktörerna bakom de stora illegala streamingtjänsterna har stora intäkter, tiotalmiljoner kronor, till följd av reklam på tjänsterna.

Som exempel kan nämnas den illegala streamingtjänsten Swefilmer, som vid tidpunkten för polisens tillslag 2016, var den största illegala streamingtjänsten i Sverige. Utredningen av Swefilmer var tidsödande och det var mycket problematiskt att identifiera de misstänkta bakom siten. Den enda information som fanns att tillgå var gärningsmännens nickname. De var i övrigt anonyma på internet. Av en tillfällighet uppmärksammade Rättighetsalliansen en av gärningsmännens nickname på en annan illegal tjänst där ip-adressen var synlig. Informationen lämnades till polisen som begärde ut abonnentuppgifter och kunde därmed identifiera gärningsmannen.

I flera andra ärenden som polisen hanterar ser vi idag att det ofta finns en koppling till utlandet. Polisutredningen mot den illegala streamingtjänsten Dreamfilm visar att en person med turkiskt ursprung boende i Tyskland, utan någon som helst koppling till

³ Se t ex K U v Finland, App no 2872/02.

Sverige drev tjänsten. Den enda rimliga förklaringen till att denna typ av brottslingar söker sig till Sverige är möjligheten att tjäna stora belopp på den illegala verksamheten samtidigt som risken att bli lagförd och är liten påföljderna bedöms som låga.

Utvecklingen när det gäller upphovsrättsbrott går mot alltmer komplexa brottsstrukturer med internationella kopplingar. I flera utredningar begär brottsutredande myndigheter rättshjälp från utlandet. Det i sin tur tar tid, den förlängda lagringstiden på tio månader skall ge de brottsutredande myndigheterna möjlighet för att kunna begära ut information gällande de uppgifter de får tillbaka från utlandet.

Tillgång till annan information

Det noteras även att tillgången för de brottsbekämpande myndigheternas uppgifter om elektronisk kommunikation fortsatt även ska omfatta den information som sparas för operatörernas egna ändamål t.ex. uppgifter för fakturering. I denna del bör det införas ett juridiskt ansvar för operatörernas påstående huruvida informationen finns eller inte finns.

Teknikneutralitet

Lagstiftning bör i allmänhet göras så teknikneutral som möjligt. Inom upphovsrättsområdet har det vid flera tillfällen behövts göras justeringar i lagstiftningen på grund av att den inte har varit teknikneutral. Detta är resurs och tidskrävande och lämnar luckor som de kriminella kan utnyttja i avvaktan på att korrekt lagstiftning hamnar på plats.

I den aktuella utredningen förespråkas att den teknik operatören väljer inte ska påverka möjligheten att få ut information. Särskilt diskuteras den s.k. NAT-tekniken där flera användare mot det publika nätet använder samma ip-adress. Det ligger i teknikutvecklingens natur att den hela tiden och i snabb takt förändras. Det är därför nödvändigt att inte låsa in lagstiftningen i en viss teknik såsom utredningen föreslår.

Integritetsaspekter

I utredningen beaktas integritetsaspekterna på lagringen på ett genomgående och noggrant sätt. Olika grundläggande rättigheter, varav upphovsrätten är en, måste alltid vägas mot varandra. Av de remissvar som hittills kommit in från operatörerna framställs det som att de skulle vara de enda integritetsvurmarna och att de brottsbekämpande myndigheterna skulle vara av närmast motsatt ställning. Detta perspektiv synes vara skevt.

Som filmbranschen via Rättighetsalliansen anført i tidigare remissvar (Datalagring och integritet, SOU 2015:31) så innebär datalagringen att en mängd allvarliga brott som bland annat är integritetskränkande kan stoppas, förebyggas och utredas. Det måste i integritetsavvägningen även tas hänsyn till brottsoffrets behov av integritet och upprättelse. Med brottsoffrets perspektiv är lagstiftningen inte särskilt långtgående.

Särskilda yttranden

De särskilda yttranden i utredningen som lämnats in av företrädare från Polismyndigheten, Tullverket och Åklagarmyndigheten samt Säkerhetspolisen måste tillmätas särskild tyngd då det är de som har bäst kunskap om behovet och är de som utreder brott.

Sanktioner

Avslutningsvis bör den föreslagna lagstiftningen kompletteras med sanktioner för den operatör som bryter mot lagringsskyldigheten. Detta för att säkerställa att syftet med utredningen att kunna upptäcka och utreda brott kan upprätthållas.

Stockholm den 29 januari 2018

Peter Fornstam

Ordförande i Sveriges Biografägarförbund

Besöksadress	Postadress	Telefon	Org/Reg nr
Wennergren Center Sveavägen 166, plan 2	Box 23021 104 25 Stockholm	08-441 55 70	802000-3466